

POSTANOWIENIE

Dnia 4 listopada 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Mirosław Bączyk

SSN Marta Romańska

w sprawie ze skargi M. D. o wznowienie postępowania zakończonego
prawomocnym postanowieniem Sądu Okręgowego w T.

z dnia 6 września 2012 r, sygn. akt I Ca .../12, wydanym w sprawie
z wniosku W. G.

przy uczestnictwie M. D.

o podział majątku dorobkowego,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 4 listopada 2016 r.,

zażalenia skarżącej na postanowienie Sądu Okręgowego w T.

z dnia 30 kwietnia 2015 r., sygn. akt I Ca .../15,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

M. D. w dniu 29 grudnia 2014 r. wniosła skargę o wznowienie postępowania zakończonych prawomocnym postanowieniem Sądu Okręgowego w T. z wniosku W. G. przy uczestnictwie M. D. o podział majątku wspólnego.

Skargę oparła na kilku podstawach. Zarzuciła uczestnictwo w składzie orzekającym sądu osoby nieuprawnionej, brak należytej reprezentacji, pozbawienie możliwości obrony praw, wykrycie nowych okoliczności faktycznych, które miały wpływ na wynik sprawy oraz oparcie orzeczenia na dokumentach podrobionych.

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy odrzucił skargę, wskazując, że przytoczone na jej uzasadnienie podstawy nie istnieją, a ponadto nie została wniesiona z zachowaniem terminu określonego w art. 407 § 1 k.p.c. Odnosząc się do poszczególnych przyczyn przytoczonych na uzasadnienie skargi, Sąd podniósł, że w składzie orzekającym zarówno przed sądem pierwszej, jak i drugiej instancji w postępowaniu o podziału majątku wspólnego nie brał udziału sędzia podlegający wyłączeniu z mocy ustawy. Uczestniczka była należycie reprezentowana przez profesjonalnych pełnomocników, którym udzieliła skutecznych umocowań. Gdy natomiast występowała w sprawie samodzielnie i nie mogła osobiście uczestniczyć w czynnościach procesowych, sąd uwzględniał jej wnioski o odroczenie rozpraw. Zresztą wnioski takie były uwzględniane także i wówczas, gdy była reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika.

Podstawy wznowienia nie stanowi również pominięcie przez Sąd drugiej instancji dowodu z uzupełniających zeznań uczestniczki, bowiem jego przeprowadzenie nie było obligatoryjne i zależało od uznania sądu.

Zawarte w skardze o wznowienie postępowania zarzuty oparcia rozstrzygnięcia na błędnym operacie szacunkowym, który nie uwzględniał poczynionych przez skarżącą nakładów na majątek wspólny, dotyczą okoliczności faktycznych, które były jej znane już na etapie postępowania przed Sądem pierwszej instancji, a ponadto były powoływane w apelacji.

Jeśli zaś chodzi o zarzut oparcia rozstrzygnięcia na dokumentach podrobionych, to zdaniem Sądu Okręgowego niezależnie od tego, czy fakt

ten został zgłoszony organom ścigania, strona, która powzięła informację o okoliczności podrobienia dokumentu, powinna w celu zachowania terminu określonego w art. 407 k.p.c. złożyć skargę o wznowienie postępowania do sądu cywilnego. Tymczasem uczestniczka już w grudniu 2013 r. składając zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstw posiadała wiedzę na temat sfałszowania dokumentów obejmujących oświadczenia z dnia 10 kwietnia 1994 r. i z dnia 28 lutego 1995 r. oraz umowy darowizny z dnia 25 lutego 1987 r. W przypadku oświadczenia z dnia 10 kwietnia 1994 r. skarżąca miała wiedzę w tej materii już 8 września 2011 r., co wynika z jej pisma adresowanego do Prokuratury Rejonowej w S.

W przypadku pozostałych podstaw wznowienia, uczestniczka również nie dochowała ustawowego terminu, skoro twierdziła, iż powzięła o nich wiedzę podczas analizy akt sprawy. Z karty ewidencji wglądu do akt sprawy, której skarga dotyczy wynika, że ostatni raz zapoznawała się z nimi 14 sierpnia 2014 r., a zatem termin trzymiesięczny upłynął w listopadzie 2014 r.

W zażaleniu uczestniczka zaskarżyła powyższe orzeczenie w całości, wnosząc o jego uchylenie.

Zarzuciła naruszenie przepisów art. 407 § 1 k.p.c. w zw. z art. 404 k.p.c., przez ich błędne zastosowanie i przyjęcie, że termin trzymiesięczny do wniesienia skargi o wznowienie postępowania na podstawie wskazanej w art. 403 § 1 pkt 1 k.p.c. liczy się o dnia powzięcia informacji o okoliczności podrobienia dokumentów, pomimo, że wskazany termin powinien być liczony od dnia doręczenia uczestnikowi postanowienia prokuratury o umorzeniu postępowania z uwagi na przedawnienie karalności czynu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarżąca uzasadniając podstawę wznowienia przewidzianą w art. 403 § 1 pkt 1 k.c. wskazała, że jej podpisy na dokumentach zawierających oświadczenia z dnia 10 kwietnia 1994 r. i z dnia 28 lutego 1995 r. oraz na dokumencie darowizny z dnia 27 lutego 1987 r. zostały podrobione. Nadto dokument darowizny zawiera sfałszowany podpis jej byłego męża (k. 3/2, 9, 64).

Zgodnie z art. 403 § 1 pkt 1 k.p.c. w zw. z art. 524 § 1 k.p.c., można żądać wznowienia postępowania na tej podstawie, że postanowienie orzekające co do istoty sprawy w postępowaniu nieprocesowym zostało oparte na dokumencie podrobionym. Oparcie skargi o wznowienie postępowania na takiej podstawie nie wymaga jednak ustalenia podrobienia dokumentu w sposób określony w art. 404 k.p.c. Nie jest zatem potrzebne wykazanie, że czyn ten został ustalony w prawomocnym wyroku skazującym za przestępstwo penalizowane w art. 270 § 1 k.k. Wprawdzie podrobienie dokumentu jest przestępstwem, to jednak wymienienie w art. 403 § 1 k.p.c. odrębnie oparcia postanowienia co do istoty sprawy wydanego w postępowaniu nieprocesowym na dokumencie podrobionym lub przerobionym (pkt 1) i uzyskania wyroku za pomocą przestępstwa (pkt 2), nakazuje przyjąć, że ta druga podstawa wznowienia nie obejmuje przestępstwa polegającego na podrobieniu lub przerobieniu dokumentu, gdy podrobiony dokument stanowił podstawę faktyczną orzeczenia. Wskazanie bowiem podrobienia lub przerobienia dokumentu jako oddzielnej podstawy wznowienia byłoby zbyteczne, gdyby podrobienie lub przerobienie dokumentu mieściło się już w pojęciu przestępstwa, o którym mowa w art. 403 § 1 pkt 2 k.p.c. Ustawodawca formułując w art. 403 § 1 pkt 1 k.p.c. podstawę wznowienia, nie uzależnił, inaczej niż w wypadku określonym w art. 403 § 1 pkt 2 k.p.c. dopuszczalności wznowienia postępowania od stwierdzenia faktu popełnienia przestępstwa (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 2000 r., IV CKN 1418/00 nie publ. i z dnia 12 marca 2009 r., V CZ 8/08 nie publ.). W związku z tym, fakt podrobienia dokumentu podlega ustaleniu w postępowaniu ze skargi o wznowienie (zob. wyrok Sadu Najwyższego z dnia 14 lipca 2010 r., V CSK 28/10 nie publ.). W konsekwencji ustawowy trzymiesięczny termin do wniesienia skargi o wznowienie opartej na tej podstawie biegnie od dnia dowiedzenia się przez skarżącego o podrobieniu dokumentów. Trafnie więc Sąd Okręgowy uznał skargę uczestniczki za spóźnioną, bowiem zawiadomienie do organów ścigania o podejrzeniu popełnienia przestępstw związanych z podrobieniem jej podpisów na wskazanych w skardze dokumentach złożyła w grudniu 2013 r. (k. 73), a zatem z formalnego punktu widzenia, co najmniej wtedy miała wiedzę o podstawie wznowienia. Odnosnie do dokumentu z 10 kwietnia 1994 r. uczestniczka w piśmie z dnia 8 września 2011 r. skierowanym

do Prokuratury Rejonowej w S. kwestionowała swój podpis na tym dokumencie (k. 781 akt I Ns .../06).

Zwrócić też uwagę należy, iż z treści pisemnych motywów do postanowień co do istoty sprawy sądów obu instancji w sprawie o podział majątku wspólnego nie wynika, aby dokument zawierający oświadczenie z dnia 10 kwietnia 1994 r. (k. 19 akt I Ns .../06) stanowił podstawę rozstrzygnięcia. Z kolei umowa darowizny z dnia 25 lutego 1987 r. z podpisami notarialnie poświadczonymi nie zawiera podpisu skarżącej (k. 28 akt I Ns .../06), a zatem nie mogło dojść do jego podrobienia. Dowody z dokumentów w postaci umowy darowizny z dnia 27 lutego 1987 r. i oświadczenia z dnia 28 lutego 1995 r. zostały dopuszczone w obecności uczestniczki na pierwszej rozprawie w sprawie o podział majątku wspólnego w dniu 6 lutego 1998 r. (k. 17/2-18 akt I Ns .../06).

Z powyższych względów, Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c., art. 398²¹ k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c.